

1. Strateegia meetme nimetus

MEEDE 2 – ELUJÕULISTE KOGUKONDADE ARENDAMINE JA ELUKESKKONNA PARENDAMINE

2. Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

Valdkonna arendamise tulemusena tõuseb elanike sotsiaalne kaasatus, luuakse uusi kogukonnavajadustele põhinevaid teenuseid, väärtustatakse ajalugu ja piirkondlikku eripära ning saadakse juurde vajalikke teadmisi.

Meetme rakendamine aitab kaasa maapiirkonna elukvaliteedi tõstmisele ja arendamisele, suurendab tegevuspiirkonna atraktiivsust ja vähendab piirkonnast ära kolimise tõenäosust.

3. Strateegia meetme eesmärk

Meetme üldiseks eesmärgiks on maaelu arenguks sobilike tingimuste loomine läbi omaalgatuse, koostöötahte, sotsiaalsete suhete tugevdamise, külaelu planeerimise ning kitsaskohtade vähendamise. Tegevuste fookusteks on kogukondade sidususe suurendamine läbi ühistegevuste, uuenduslike lahenduste ning võimekuse arendamine piirkonna jaoks oluliste kogukonnateenuste pakkumisel.

Spetsiifilised eesmärgid:

- läbi kultuuripärandi ja traditsioonide arendamise on loodud eeldused küla/piirkonna identiteedi hoidmiseks;
- läbi uuenduslike lahenduste ja ühistöö on käivitunud piirkonna vajadustele vastavad kogukonnateenused;
- läbi koos- ja ühistöö ning ettevõtlikkuse tõusu on arenenud sotsiaalne ettevõtetus;
- külaelanike toimetuleku võimalused on paranenud ning omavaheline sotsiaalne suhtlus ja ühistegevus suurenenud;
- külad on heakorrastatud, vaba aja sisustamise võimalused suurenenud;
- läbi noorte suunatud tegevuste on tõusnud nende tegusus, ettevõtlikkus ning suurem sidusus kohaliku kogukonnaga.

4. Toetatavad tegevused

4.1. Meetme 2 eesmärgid viiakse ellu järgmiste tegevuste kaudu:

- 4.1.1. Kogukonnateenuste* arendamine;
- 4.1.2. Sotsiaalse ettevõtluse edendamine;
- 4.1.3. Kvaliteetse andmeside kättesaadavuse parendamine;
- 4.1.4. Kogukonnohoonete üleviimine taastuenergialahendustele;
- 4.1.5. Kogukonna kooskämiskohtade loomine ja parendamine;
- 4.1.6. Kogukonna liidrite tunnustamine;
- 4.1.7. Kogukondade harimine ja elavdamine läbi ühistegevuse;
- 4.1.8. Avalike objektide korrashoid;
- 4.1.9. Pärandkultuuri väärtustamine;
- 4.1.10. Piirkonna turvalisuse suurendamisega seotud tegevused ja investeeringud;
- 4.1.11. Noorte kaasamine ja tunnustamine;
- 4.1.12. Noorte teadmiste kasvatamine ja ettevõtlikkuse suurendamine;
- 4.1.13. Noorte vaba aja tegevuste mitmekesistamine.

4.2. Nõuded tulenevalt toetatava tegevuse liigist:

Kui projektitoetuse taotleja taotleb toetust:

4.2.1 ehitise kohta, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse või mootorsõiduki kohta, kuhu seade paigaldatakse, on see ehitis või mootorsõiduk projektitoetuse taotleja omandis või on antud talle õiguslikul alusel kasutamiseks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest vähemalt kolmeks aastaks juhul, kui projektitoetuse taotleja VKE* või viieks aastaks juhul, kui projektitoetuse taotleja ei ole VKE;

4.2.2 uue hoone püstitamiseks, peab kavandatava hoone alune maa olema projektitoetuse taotleja omandis või on selle alusele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest vähemalt kolmeks järgneva aastaks juhul, kui

projektitoetuse taotleja on VKE, või viieks järgneva aastaks juhul, kui projektitoetuse taotleja ei ole VKE;

4.2.3 kogukonna vajadustest lähtuva kogukonnateenuse arendamiseks, peab kogukonnateenus olema kirjeldatud strateegias;

4.2.4 investeeringuobjekt peab asuma SKK tegevuspiirkonnas

4.3. Abikõlblikud kulud:

Maaeluministri määrusest 23.10.2015 nr 11 ning käesolevast meetmelehest tulenevalt:

Toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku kulu moodustavad tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalike kulude maksumus, sealhulgas:

- omanikujärelevalve ja muinsuskaitse järelevalve tegemise maksumus kokku kuni 3%

investeeringuobjekti ehitustööde abikõlblikust maksumusest;

- kavandatava ehitise projekteerimistööde maksumus kuni 10% investeeringuobjekti ehitustööde abikõlblikust maksumusest;

- abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajalike sümbolite maksumus.

4.3.1. Projektitoetuse abikõlblikud kulud on:

4.3.1.1. *avalikus kasutuses oleva* ehitise ehitamise ja parendamise kulud;

4.3.1.2. *avalikus kasutuses oleva* veevarustus-, kanalisatsiooni- ja reoveepuhastussüsteemi, elektrisüsteemi ja elektripaigaldise, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsutee ehitamise kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise (edaspidi koos taristuinvesteering) kulud (*taristuinvesteeringuks loetakse investeeringut üksiktarbija liitumispunktini*);

4.3.1.3. masina, seadme, sisseseade või muu põhivara ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud, sealhulgas *soetatava põhivaraga seotud* patendi, litsentsi, autoriõiguse ja kaubamärgi omandamine;

4.3.1.4. maastikusõiduki, veesõiduki, välja arvatud laeva, või mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud, kui selle sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas ning kui projektitoetust taotleb ettevõtja, mittetulundusühing või sihtasutus;

4.3.1.5. infotehnoloogilise lahenduse ja tarkvara ostmise ning paigaldamise kulud;

4.3.1.6. teostatavasuuringu koostamise kulud, sealhulgas uuringud, mis on seotud külade, maapiirkondade ja kõrge loodusliku väärtusega alade kultuuri- ja looduspärandi säilitamise, taastamise ja selle kvaliteedi parandamisega, sealhulgas sotsiaalmajanduslikud aspektid ning keskkonnateadlikkus;

4.3.1.7. töö, teenuse ja kauba ostmiseks (mis ei ole punktides 4.2.1.3 – 4.2.1.5 nimetatud tegevuse osa) võib toetust taotleda, kui need viiakse ellu:

-ühe- kuni nelja-aastase tegevuskava alusel vähemalt kahe juriidilise isiku või füüsilisest isikust ettevõtja poolt, keda nimetatakse partneriteks ning kellest vähemalt üks ei ole teine kohalik tegevusgrupp (*ühisprojekt**) või

- koolitus- ja teavitustegevusena tegevuspiirkonna ettevõtluse arendamiseks (*teadmussiirde projekt**)

4.3.1.8. ühis- ja teadmussiirde projekti elluviimisega seotud projektijuhtimisega *otsesed personalikulud** ja *kaudsed kulud** kuni 20% projektijuhtimisega seotud abikõlblikest kuludest, arvestades keskmiseks brutotunnitasuks kuni 10 eurot ning projektijuhtimisega kaasnevad kaudsed abikõlblikud kulud kuni 15% projektijuhtimise otsestest personalikuldest;

4.3.1.9. ühis-ja teadmussiirde projekti elluviimisega seotud projektijuhtimisteenus kuni 20% projektijuhtimisega seotud abikõlblikest kuludest;

4.3.2. punktis 4.3.1.1. ja 4.3.1.2. nimetatud tegevuse osaks (ehitamine, parendamine ja taristuinvesteering) osaks võivad olla kavandatava ehitise projekteerimistööde, sealhulgas muinsuskaitseaduse alusel kehtestatud korras muinsuskaitse eritingimuste koostamise kulud, kavandatavale ehitustööle ehitusseadustiku alusel kehtestatud korras omanikujärelevalve tegemise kulud ja muinsuskaitseaduse alusel kehtestatud korras muinsuskaitse järelevalve tegemise kulud.

4.3.3. Kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmise ja liisimise kulud on abikõlblikud, kui projektitoetust taotleb ettevõtja, mittetulundusühing või sihtasutus tõendab, et:

- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse masina või seadme hinnast madalam;

- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui taotleja ei ole VKE, ja vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui taotleja on VKE.

4.3.4. Abikõlblik kulu peab olema mõistlik, põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekas ja toetuse eesmärgi saavutamiseks vajalik. Projektitoetuse taotleja tagab kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.

*Selgitused:

VKE – mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõte.

Taotleja määratlemisel, kas ta on VKE või mitte, pole oluline juriidiline vorm, milles taotleja tegutseb, vaid fakt, kas tegeletakse majandustegevusega. Kuna ka mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA) võivad tegeleda majandustegevusega (MTÜ-d ei tohi tulu teenida, vaid see tuleb reinvesteerida MTÜ arengusse ning sihtasutuste majandustegevuse tulem tuleb taaskasutada põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks), siis see tähendab, et nii MTÜsid kui ka SAd võib vaadelda kui VKE-sid. MTÜde ja SAd puhul tuleks VKE nõuetele vastavuse määratlemisel hinnata, kas nad on riigi, sh ka KOVi valitseva mõju all. Kui SA asutajate hulka kuulub riik või mõni riigiasutus, sh ka KOV, siis tuleks vaadata, kuidas otsustamisel hääled jagunevad. Samasugune on lähenemine ka MTÜde puhul – kelle häältel on otsustamisel rohkem kaalu – kas riigil, sh KOVidel või muudel liikmetel. Juhul, kui tegemist on riigi või KOV-i valitseva mõju all oleva MTÜ või SAdga, siis ei ole tegemist VKE-ga ning järelevalveperiood on viis aastat.

*Ühisprojektiga saab ellu viia „nn pehmeid“ tegevusi. Ühisprojekti taotleja kaasab vähemalt ühe partneri (juriidilised isikud või füüsilisest isikust ettevõtjad ning partnerid koostavad 1 – 4 aastase tegevuskava. Tegevused viiakse tegevuskava alusel ellu, kuid tegevused tuleb lõpetada hiljemalt 31.12.2024. Ühisprojekti raames on abikõlblikud ka investeringud.

*Teadmussiirde projekti eesmärgiks on koolitus- ja teavitustegevus tegevuspiirkonna ettevõtluse arendamiseks ning ettevõtlikkuse tõstmiseks. Koolitus- ja teavitustegevuste alla mahuvad täienduskoolitused, infopäevad, konverentsid, ettevõtte külastused, õpiringid, ettevõtlikkuse tõstmise alased koolitused noortele jms. Teadmussiirde projekt viiakse ellu 2-aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31.12.2024
Isikute ring, kes võivad olla teadmussiirdeprojekti kasusaajad, ei ole piiratud.

*Projektijuhtimise otsesteks personalikuludeks loetakse tegevuste elluviimisega kaasnevad järgmised kulud:

- tegevusi elluviiva projektijuhi töötasu, lisatasu, preemia, puhkusetasu või puhkusetootus, mis on kooskõlas samasisulise töö eest makstava palgataseme või töötasuga;
- töölepingu lõpetamise ja muu seadusest tulenev hüvitis;
- seadusest tulenevad maksud ja maksed eelnevas kahes punktis nimetatud kuludelt, sealhulgas sotsiaalmaks, töötuskindlustusmaks ja haigushüvitise tööandjapoolne osa;
- füüsilise isikuga sõlmitud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstav tasu ning sellelt tasult arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

*Projektijuhtimise käigus tekkinud kaudsed kulud hüvitatakse kuni 15 % abikõlblikest projektijuhtimise otsestest personalikuludest.

Kaudseteks kuludeks on projektijuhtimisega kaasnevad:

- kulud bürootarvetele;
- sidekulud, sealhulgas telefoni- ja postikulu;
- infotehnoloogia kulud, sealhulgas kontoritehnika üür, rent ja liising ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldus- ja paranduskulud;
- projektijuhi tööruumi üür või rent ja selle tööruumi kommunaalkulud, sealhulgas kütte-, vee- ja elektrikulud ning ruumide koristamise kulud;
- sõidukulud;

- raamatupidamiskulud;
- toetatava tegevuse elluviimisega seotud pangakonto haldamise kulud ja toetatava tegevuse elluviimisega seotud makse ülekandetasu.
Kaudsete kulude hüvitamise korral toetuse väljamaksmisel abikõlbliku kaudse kulu tegelikku maksumust ja tasumist ei tõendata ega kontrollita ning selline kulu ei kuulu hüvitamisele kuludokumendi alusel.

*Kogukonnateenus - on oma olemuselt majandustegevus, kuid arvestades potentsiaalset tarbijate arvu ei tooda kasumit teenuse pakkujale. Kogukonnateenuse puhul on tegemist kogukonna liikmelt kogukonna liikmetele pakutava teenusega, mis lähtub kogukonna vajadustest.
Vt täpsemalt SKK strateegia punktist 7.1.2

4.4. Mitteabikõlblikud kulud:

Kulud, mis ei ole abikõlblikud, on toodud Maaeluministeeriumi määruses 23.10.2015 nr 11 või teistes kehtivates toetuse jagamist reguleerivates normatiivaktides, SKK strateegias ja käesolevas rakenduskavas.

4.4.1. Strateegia kohaselt ei toetata:

- täiesti uute kogukonnahoonete ehitamist;
- püsikulude tüüpi kulutusi (palgakulud, haldus- ja ülalpidamiskulud jms).

4.4.2. LEADER määruses toodud mitteabikõlblikud tegevused ja –kulud:

4.4.2.1. maa ja olemasoleva ehitise ostmise ning üürimise või rentimise kulud;
4.4.2.2. käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel. Taotlejal on kohustus ise selgitada Maksu- ja Tolliametiga, kas tegevus, millele toetust taotletakse on käibemaksu seaduse alusel tagastatav või mitte;
4.4.2.3. sularahamaksed;
4.4.2.4. riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;
4.4.2.5. õigus- ja raamatupidamisteenuse kulud (välja arvatud projektijuhtimise kaudse kulu taotlemise korral);
4.4.2.6. viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud;
4.4.2.7. kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele, meenetele ja kingitustele;
4.4.2.8. erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;
4.4.2.9. eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on ametnik või avalikus teenistuses töötav töötaja või riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;
4.4.2.10. sõiduauto ostmise ja liisimise kulud;
4.4.2.11. kulud, mis on seotud liisingulepinguga, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;
4.4.2.12. liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole projektitoetuse saajale üle läinud PRIA poolt viimase toetusosa maksmiseks, kuid hiljemalt 30. juuniks 2025;
4.4.2.13. kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande ja omavalitsusüksuste ühiselt täidetava ülesande asendamiseks tehtud kulud;
4.4.2.14. projekti toetatava tegevuse elluviimisega seotud üldkulud, välja arvatud ühis- ja teadmussiirde projektijuhtimisega seotud otsesed personalikulud ja kaudsed kulud;
4.4.2.15. ühis- ja teadmussiirde projekti elluviimisega seotud projektijuhtimise otsesed personalikulud ja kaudsed kulud, kui taotleja on KOV või põllu- ja maamajanduse valdkonna riigimuuseum;
4.4.2.16. kasutatud kauba, sealhulgas sõiduki ostmise ja liisimise kulud, välja arvatud kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmise ja liisimise kulud (vt punkt 4.2.3.);
4.4.2.17. kulud, mis ületavad EL ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja piirhinda, kui taotletakse toetust asja kohta, mis on kantud nimetatud võrdlushindade kataloogi.

Hinnakataloogis olevaid andmeid on võimalik vaadata ka ilma e-PRIAsse sisselogimata aadressil <https://epria.pria.ee/hinnakataloog/#/valideeritud>

4.4.2.18. kulud, mille on tasunud ühisprojekti osalev partner;

4.4.2.19. ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;

4.4.2.20. ehitusmaterjali ostmise kulud ilma ehitustegevuseta;

4.4.2.21. muud kulud, mis ei ole tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega otseselt seotud (sh toreduslikud kulud ehk kulutused, millega taotletakse peamiselt asja mugavust, meeldivust, ilu jms);

4.4.2.22. Investeeringu tegemine ei ole abikõlblik, kui projektitoetust taotleb seltsing

5. Kohaliku tegevusgrupi nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale (sh. meetmes lubatud taotlejad ning dokumendid, mida peab projektitoetuse taotleja esitama taotluse esitamisel)

5.1. Meetmes lubatud taotlejaks on:

- kolmanda sektori organisatsioonid, sh mittetulundusühingud ja sihtasutused;
- kohalikud omavalitsused;
- ettevõtted (VKE) sh osahingud, aktsiaseltsid, füüsilisest isikust ettevõtjad, täisühingud, usaldusühingud, tulundusühistud;
- seltsingud LEADER määruses toodud tingimustel.

5.2. Projektitoetuse taotleja vastab nõuetele, kui:

5.2.1. tal ei ole riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasunud ettenähtud summas;

5.2.2. ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama kulu kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi;

5.2.3. ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saanud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral tagasimaksed tasunud ettenähtud summas;

5.2.4. tema suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega pankrotiseaduse kohaselt nimetatud ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti;

5.2.5. tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;

5.2.6. taotleja on esitanud taotluse esitamise hetkeks äriregistrile viimase majandusaasta aruande, mille äriregistrile esitamise tähtaeg on saanud juhul, kui taotlejal on kohustus esitada äriregistrile majandusaasta aruanne;

5.2.7. taotleja ei ole toetatava tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist alustanud varem ja tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui kohaliku tegevusgrupi poolt projektitaotluse PRIA e-teenuse keskkonnas kinnitamise päevale järgneval päeval.

5.3 Nõutavad dokumendid

Projektitoetuse saamiseks esitab projektitoetuse taotleja selleks ettenähtud tähtajal elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid (projektitaotlus).

5.3.1. Määruse alusel nõutavad dokumendid:

5.3.1.2. Leader meetme raames antava projektitoetuse avaldus ja toetatava tegevuse või investeeringu kohta avalduses ettenähtud andmed (nõuetavate andmete loetelu määruses §37 (1, 2, 3¹));

5.3.1.3. projektijuhi elulookirjeldus, kui taotletakse toetust projektijuhtimise kulude kohta;

5.3.1.4. ühisprojekti elluviimiseks ühiste kavatsuste kokkuleppe ära kiri;

5.3.1.5. ära kiri dokumendist, mis tõendab, et maa, millele planeeritakse ehitada, kavandatav ehitise, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on VKE, ning viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja ei ole VKE, või kui projektitoetust taotletakse uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks;

5.3.1.6. ehitise puhul väljavõtte ehitusprojekti joonistest koos ehitusprojekti seletuskirjaga juhul, kui need on nõutavad ehitusseadustiku kohaselt ja kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks;

5.3.1.7. seltsingu puhul seltsingulepingu ära kiri, mis on sõlmitud kirjalikult vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest

5.3.1.8. kui toetust taotletakse kogukonnateenusele toetusmääraga üle 60%, tuleb lisada ära kiri üldkoosoleku otsusest tegevuse heakskiitmise kohta;

5.3.2. Saarte Koostöökogu poolt tulenevalt toetatavast tegevusest nõutavad dokumendid

5.3.2.1. SKK juhataja poolt kinnitatud taotlusvorm;

5.3.2.2. vajadusel tasuvusarvutus (nt soetatavatel seadmetel);

5.3.2.3. majandustegevusena planeeritud taotluste puhul vajadusel finantsprognoos (5-aastane, arvates Leader toetusega investeeringu tegemisest);

5.3.2.4. ehitise puhul (ka juhul kui taotletakse toetust ehitusprojekti koostamiseks) kirjeldus, eskiisjoonised, asendiplaan jm ehitise kontekstis asjakohane materjal;

5.3.2.5. omavalitsuse kinnituskiri või projekteerimistingimused/ehitusteatis/ehitusluba, mis tõendab kavandatava tegevuse vastavust ehitusseadustikule ja omavalitsuse õigusaktidele. Kinnituskirjaga tõendab omavalitsus takistuste puudumist vastava loa väljastamise kohta projekti positiivse toetusotsuse korral;

5.3.2.6. investeeringu puhul kulude majanduslikkuse ja toetusraha otstarbeka kasutamise hindamiseks vähemalt 1 hinnapakkumus, kui on asjakohane;

Toetustaotluse ja elluviidava projekti tulemuslikkuse hindamiseks on Saarte Koostöökogul õigus saada taotlejalt täiendavat infot ja dokumente.

5.4. Projektitoetuse saaja on kohustatud:

5.4.1. viima ellu toetatava tegevuse või tegema investeeringu ja esitama PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2024;

5.4.2. viima ellu ühisprojekti kavandatud tegevuse või tegema selles ühisprojekti kavandatud investeeringu ja esitama PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta. Nimetatud dokumendid esitatakse vastavalt ühisprojekti tegevuskava elluviimise perioodi pikkusele ühe kuni nelja aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2024;

5.4.3. kui investeeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, teeb projektitoetuse saaja liisingulepingu alusel maksed, viib tegevuse ellu ja esitab selle tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2025.

5.4.4. säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse eest ostetud investeeringuobjekti, välja arvatud liisingulepingu alusel omandatud investeeringuobjekti vähemalt kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui projektitoetuse saaja on VKE, ning vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui

projektitoetuse saaja ei ole VKE või kui projektitoetuse saaja on VKE ja projektitoetuse eest ehitati uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrk;

5.4.5. täitma vabatahtliku tasustamata töö tegemise tõendamiseks töö tegija ja projektitoetuse taotleja poolt allkirjastatud päevikud. Päeviku vorm nõutavate andmetega on avaldatud PRIA veebilehel;

5.4.6. eristama selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;

5.4.7. võimaldama teostada projektitoetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrolle ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama viibida projektitoetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja toetuse abil ostetud vara kohapeal;

5.4.8. teavitama PRIAt viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest käibemaksuseaduse § 20 alusel kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja on saanud toetust käibemaksu kohta;

5.4.9. esitama projektitoetuse kasutamisega seotud seireks vajalikku teavet SKK või PRIA nõudmisel;

5.4.10. vastama strateegia meetmes nimetatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;

5.4.11. omama hiljemalt esimese maksetaotluse esitamise ajal ehitusluba või ehitusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt, ja viimase maksetaotluse esitamise ajal ehitise kasutusluba või kasutusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt;

5.4.12. tagama, et kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

5.4.13. teavitama viivitamata PRIAt ja kohalikku tegevusgruppi taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust;

5.4.14. teavitama projektitoetuse abil toetatava tegevuse elluviimisest vastavalt maaeluministri 22. detsembri 2015. a määruses nr 26 „Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014– 2020“ kehtestatud nõuetele.

6. Toetuse maksimaalne suurus ja määr

6.1 Toetuse minimaalne ja maksimaalne suurus, omaosaluse minimaalne suurus

6.1.1. toetuse minimaalne suurus on 4000 eurot;

6.1.2. toetuse maksimaalne suurus 50000 eurot

6.1.5. projektitoetuse suurus ei tohi koos jooksva majandusaasta ja taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta jooksul eraldatud vähese tähtsusega abiga ületada 200 000 eurot, kui projektitoetuse saaja on varem saanud vähese tähtsusega abi ja kui antav toetus on käsitletav vähese tähtsusega abina. Projektitoetuse andmisel võetakse arvesse erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid. Vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt.

Vähese tähtsusega abi suurust saab kontrollida: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigiabi>

6.1.6. Kui toetatava tegevuse elluviimise jooksul saadakse puhastulu, leitakse projektitoetuse suurus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 8 sätestatud arvestades.

6.2. Projektitoetuse määr sõltub projekti iseloomust:

- 6.2.1. projektitoetust antakse mittetulundusühingule, sihtasutusele, kohaliku omavalitsuse üksusele kuni 90% toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest;
- 6.2.2. projektitoetust antakse ettevõtjale kuni 60% toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest (v.a 6.2.4 - 6.2.6 punktides toodud tegevuste korral);
- 6.2.3. mittetulundusühingule, sihtasutusele või kohaliku omavalitsuse üksusele antakse projektitoetust kuni 60% toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest, kui projektis kavandatud tegevus on suunatud ettevõtluse arendamiseks (v.a punktis 6.2.4 korral);
- 6.2.4. kogukonnateenuse arendamiseks antakse projektitoetust kuni 75% investeeringu abikõlblikest kuludest. Kui toetust taotletakse kogukonnateenusele toetusmääraga üle 60%, tuleb lisada ärakiri üldkoosoleku otsusest projektitaotluse heakskiitmise kohta;
- 6.2.5 teadmussiirde projekti elluviimiseks antakse projektitoetust kuni 90% toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest;
- 6.2.6. taristuinvesteeringu, välja arvatud uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu tegemiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse projektitoetust kuni 60% investeeringu abikõlblikest kuludest. Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks antakse projektitoetust kuni 75% abikõlblikest kuludest. Uue põlvkonna elektrooniline side võimaldab andmeedastust allalaadimiskiirusega vähemalt 100 Mbit/s. Juurdepääsuvõrgu all mõeldakse nn viimase miili ühenduse rajamist, ehk selle osa ühenduse ehitamist, ühendab lõpptarbija suurema internetikaablite võrguga;
- 6.2.7. Väikelaeva, maastiku- ja mootorsõiduki, välja arvatud liikurmasina ostmiseks ja liisimiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse ettevõtjale, mittetulundusühingule või sihtasutusele projektitoetust kuni 30% investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest.;
- 6.2.8. projektitoetuse minimaalne määr on 15% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

6.3. Mitterahaline omafinantseering ja vabatahtlik tasustamata töö

- 6.3.1. kui taotleja on MTÜ või SA võib omafinantseeringu osaks olla mitterahaline omafinantseering. Mitterahaline omafinantseering on tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalik projektitoetuse taotleja tehtud vabatahtlik tasustamata töö.
- 6.3.2. Mitterahaline omafinantseering võib moodustada kuni üheksa protsenti mitterahalise omafinantseeringuga seotud toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest.
- 6.3.4. Vabatahtliku tasustamata töö tegemise korral on vabatahtliku tasustamata töö tegija tunnitasu määr kuni neli eurot ning masinat, seadet või mootorsõidukit kasutades kuni kaheksa eurot.

7. Viide sihtvaldkonnale

Meetme tegevused vastavad EAFRD prioriteedile 6 „sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine“, panustades sihtvaldkondade 6B „Maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine“ ja 6C ”info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades” täitmisesse.

8. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteedid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

Meetme rakendamine aitab enim kaasa prioriteedi 6 "sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine" eesmärkide saavutamisele.

9. Viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub

Meede ei kattu arengukava meetmetega.

10. Strateegia meetme indikaatorid ja sihttasemed

10.1. Väljundindikaatorid ja soovitud sihttasemed:

- toetatud projektide arv: 150

- kogukonnateenuste projektide arv: 12
- sotsiaalse ettevõtluse projektide arv (kogu strateegia lõikes): 7
- koolitatud inimeste arv: 700

10.2. Tulemusindikaatorid ja soovitud sihttasemed:

- loodud töökohtade arv: 5
- toetusest kasu saanud kooskämiskohtade arv: 40

11. Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

11.1. Üldised hindamiskriteeriumid

Eksperdid hindavad esmalt iga Taotluse osas, kas ta vastab üldistele hindamiskriteeriumile (JAH = 1 punkt) või mitte (EI = 0 punkti).

- 1) projekt peab kas kõrvaldama elukeskkonnale/ettevõtluskeskkonnale olulise valdkonna kitsaskoha või aitama kasutusele võtta potentsiaali (JAH/EI);
- 2) projekt peab edendama kohalikku algatust, aidates läbi maapiirkonna sisemiste arenguvõimaluste parema kasutamise kaasa maapiirkonna elukvaliteedi ja konkurentsivõime parandamisele ning majandustegevuse mitmekesistamisele (JAH/EI);
- 3) taotlus peab vastama strateegias ja rakenduskavas esitatud nõuetele, sh peavad toetatavad kulud olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud projekti eesmärgi saavutamiseks. Taotleja peab tagama kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise (JAH/EI).

Taotlused, mille kohta pool või rohkem kui pool hindamiskomisjoni koosolekul osalenud hindajatest on vastanud vähemalt ühele üldisele hindamiskriteeriumile EI, st vähemalt ühe kriteeriumi keskmine hinne on väiksem kui 0,51 punkti, pole võimalik heaks kiita. Neid taotlusi täiendavate hindamiskriteeriumite osas enam ei hinnata, kuna nad ei vasta kas määruusele või rakenduskavale või üldisele LEADER eesmärgile. Saadud punktide alusel arvestatakse taotluse summaarne koondhinne ning taotlus edasises hindamises ei osale. Taotlused, mille kohta üle poole komisjoni koosolekul osalenud hindajatest on vastanud kõigile üldistele hindamiskriteeriumitele selle taotluse osas JAH, st kõigi kriteeriumite keskmine hinne on vähemalt 0,51 punkti või enam, osalevad edasises hindamises.

11.2. Täiendavad hindamiskriteeriumid

Edasise hindamise käigus annavad hindajad taotlusele hinded täiendavate hindamiskriteeriumite osas, mis sõltuvalt meetmest on erinevate osakaaludega kogu hindest: erinevatel meetmetel on välja töötatud erinevad kriteeriumid, mida saab iga hindaja hinnata skaalal 0...5 ning igal kriteeriumil ka osakaalu protsent koguhindest. Meetmetel võib olla erinev arv hindamiskriteeriumeid. Iga kriteeriumi kohta arvutatakse hindajate keskmist hinnangut väljendav aritmeetiline keskmine hinne. Nimetatud keskmised hinded korrutatakse läbi kriteeriumite osakaaludega ning saadud tulemused summeeritakse taotluse koondhindeks. Taotlused, mille summaarne koondhinne on vähem kui 50% maksimaalsest võimalikust koondhindest ehk vähem kui 3 hindepunkti, ei ole võimalik heaks kiita, kuna need ei vasta strateegiale. Taotlused, mille summaarne koondhinne on 3 või enam hindepunkti, lähevad arvesse paremusjärjestuse koostamisel meetmete lõikes.

Meede 2., „Elujõuliste kogukondade arendamine ja elukeskkonna parendamine“ täiendavad hindamiskriteeriumid ja osakaalud kogu hindest (täiendavad hindamiskriteeriumeid hinnatakse skaalal 0 – 5):

Täiendav kriteerium/osakaal koguhindest (%)

- 1) kogukonna toetus projektile / 30
- 2) positiivne mõju taotleja lähemale elukeskkonnale / 30
- 3) erinevate osapoolte kaasatus ja partnerlus (sh erinevate sektorite kaasatus) /15
- 4) kohalike arengueelduste ja eripärade kasutamine /10
- 5) projekti jätkusuutlikkus (sh taotleja elluviimisvõime) /10

6) projekti uuenduslikkus / 5

Hindepallide tähendused:

- 0 mõju/toetus/kasu puudub
- 1 mõju/toetus/kasu väga väike
- 2 mõju/toetus/kasu väike
- 3 mõju/toetus/kasu rahuldav
- 4 mõju/toetus/kasu suur
- 5 mõju/toetus/kasu väga suur

11.3. Paremusjärjestuse koostamine

Paremusjärjestus koostatakse iga meetme lõikes eraldi võttes arvesse summaarsed koondhinded. Võrdsete koondhinnete puhul tunnistatakse paremaks taotlus, mille puhul on taotletav toetussumma väiksem. Võrdsete koondhinnete ja võrdsete taotletavate summade puhul tunnistatakse paremaks taotlus, millel on kõrgem omafinantseerimismäär. Taotluste paremusjärjestus reastatakse koos toetussummadega.

Projektitaotluste hindamist ja kriteeriumeid on käsitletud SKK juhatuse poolt kinnitatud Projektitoetuse taotluste hindamise korras. Projektitaotluste hindamine toimub elektrooniliselt e-PRIA keskkonnas.